

Tasavvufta hatırlamak

Âlemde ve ilimde hatta eşyanın hakikatını öğrenmede tekrarın hikmeti vardır. Hikmet ise aklın ve ilmin üzerinde bir hakikattir. Tasavvufta tekrar hatırlanma eylemini gerçekleştirir. Hatırlamanın iki yönü vardır. Birincisi unutulana hatırlamak, (ruhlarımızın Rabbimize verdiği sözü) ikincisi unutmamak üzere hatırdan tutmaktır. Sırası göklerde olan ruh bu dünya gurbetindedir. Aslından ayrılmak ve gurbette olmak ruh için daûs sıla (sıla hasreti) oluşturur. Hatırlamak ise aslı unutmamaktır. Tasavvuf erbabları buna Teceeddüdi emsal (tazeleme yenileme) derler.

Tasavvufta eser yazmak

Mutasavvuf olup ta eser yazanlar bilinen yazarlardan çok farklıdırlar. Zira onlar yaşadıklarını gönülden aldıkları emirle yazarlar. Ödül almak birinci seçilmek gibi gayelerden uzak ibadet aşkı ile Allahın kendileri arcılığı ile diğer aynı yolun mensuplarına gönderilmiş bir mesaj kabul ederler. Çünkü her asır Rabbi tarafından konuşturulan ve onun konuştuklarını konuşanlar olur.

Asırlardın insanlığın irfan hayatını kesilmeyen gür bir ırmak gibi besleyen Allah Dostlarından Hz.Mevlana da eserlerini yazarken okuyucularına “dinle” diyerek mesneviye başlıyor.. Her şey bizatihi onların kendi tecrübeleridir. O sözler samimidir. Edebiyat yapmak ve ödül almak gibi bir gaye ile tasarlanmamıştır. Modern dünyada yazmak kirliliği vardır. Onlar yazmak gayesi ile başlamamışlardır.

Bu âlem mecazlar âlemidir

Bu âlem mecazlar âlemidir. Meczaz olan bilgiyi anlamak veya mecaz olan kavramı anlamak misale muhtaçtır. Misal manayı akla yaklaştırır. Akli kuvvetlendirir ve besler. Cenabı Allah (cc) ta Kuran’ı Kerim de dünyayı anlatırken: “...vedriblehüm meseln...” “biz size misaller veriyoruz.” Buyururlar. Ayet hakikattir ve düşünüpde anlamak, anladığını idrak etmek gizli sırlara işaretler. Her insanın işaretten anladığı bir değıldir. Zira herkes kendi cirmi (anlayış ve kavrayış kapasitesince) nispetinde hadiselerle vakıf olur.

Arifler parmağın işaret ettiği yere bakarken ehli zahir parmağa bakarlar. Görünüşü küçük fakat muhtevası büyük olan farklar vardır. Tasavvufta mecazlar çok önemlidir. Bu âlemde de mecazlar kullanılarak hakikate işaret edilir. Allah (cc)ta kuranda ayetlerine “delil, işaret” demiştir. Dini ve dünyayı değışik algılama (idrak etme) biçimleri vardır. Zahirıyyun (zahir ehli) dışa nazar ederken Batınıyyün (batın ehli) dışla kalmayıp içe nazar eder. Önemli olan ilgi ve alaka yönümüzdür.

Varlık “be” ile başlar

İslam varlık anlayışının derecelerine göre, Muhiddin ibi Arabi Endülüste iken bir hahamla karşılaşır ve varlık üzerinde tartışırlar. Haham hayatın, varlığın elifle başladığını derken. Fütuhatı Mekkiye’sinde Muhyiddin İbni Arabî nakleder, derki varlık “be” ile başlar. Zira “be” vücuda geliş demektir. Böylece arifler kâinatın zuhurunun “be” ile başladığını söylerler. Kutsal kitaplar da be ile başlar. Örnek: Tevrat, “Bereşit” Kuran’ı Kerim “Bismillah” ile başlar. İla ahir. İslami tasavvuf ise mensup olduğu dinin temel kaynağından beslenir. Dinimiz İslam, dinimizi öğrenme hususunda temel kaynağımız Hz.

Kuran'dır. Kur'an ilim olmakla beraber yüce peygamberimiz Hz.Muhammed (sav) de o ilmin amele dönüşmüş halidir. Böylece Müslüman mutasavvıf olan Hz. Mevlana'da Mesnevi isimli eserine "bişnev" (dinle) diyerek başlar.

Dinlemek mi İzlemek mi?

Arifler dinlemenin izlemekten daha üstün olduğunu savunurlar. İnsan gelişimi konusunda günümüz âlimleri, televizyonla insanların pasif bir izleyici konumunda olduklarını söylerler. Zira anlatımda dinleyici dinlediği konunun tesiri ile dalar. Çünkü gözünde canlandırma başlar. Canlı bir tahayyül oluşur. Yüz yüze ilim kişiyi canlı tutmakla birlikte edepli olmayı peşinen şart koşar. Pedagoglar yeni yetişen neslin görsellikle canlı tahayyülden mahrum olduklarını söylerler.

Hız. Mevlana da kulak ver bişnev in ney'e derken dinleyenleri seçici olmaya teşvik eder. Her konuşanın dinlenilmeyeceğini ancak insanı kâmillerden dinlenilmesi gerektiğini bize anlatır. Çokları kendilerine ait olmayan boş sözler ile gürültü kirliliği oluşturmakla kalmaz, aynı zamanda dinleyenin zihin defterlerini de ağırlaştırırlar.

Sağlam bilgi

Fakat İnsanı Kamil, sağlam bir bilgi sahibi olup, bildiklerini hayatına hâkim kılmak sureti ile bizim gibiler için samimi içten ve rıyasız olan örneklerdir. Onların bilgileri Allah'ın nuru ile gönülden doğar. Oradan dillerine ve hallerine akarlar. Onlar Hakikat-ı Muhammediye'nin günümüz temsilcileri olarak birer cazibe merkezleridirler. Kehribarın saman tozlarını çekmesi misali güçlü bir manyetik alanları vardır. İlgililerini vasıl etmek istediği noktaya bir usul dairesi içinde sevk ederler. Tasavvuf ilminde mütevatir olan bir söz vardır. "Usulsüz vusul olmaz."

O yüzdendir ki; Hız. Mevlana: "Ney gibi İçini boşaltandan, kendini temizleyenden dinle. Kurtul bu vücuttan. Nokta haline dönmen için bir mücadele ver." Diye buyurur. Yani gönlünü beşeriyetin hırs ve ihtirasından, hallerini yaramaz ve çirkin tavırlardan arındır. Ruhu çirkinlikler ile esaret altına alma. Ruh temizdir, güzeldir ve hep güzeli aramak üzere yükselmeye programlı olarak yaratılmıştır. Sen sen olda aslını bil ve günah kirleri ile ruhu bağlama. Kır bağları da gerçek hürriyete kavuş. Gözlerini dış dünyadan tecrit et. Ruhunun derinliklerine bir yolculuk başlat. Ruhunun mahzeninde saklı olan yeteneklerini keşif et. Unutma ki oradan açılacak kapı ruhunu sahibine ulaştıracaktır.

Tasavvufta kapı nerden açılırsa...

Vücut sahibi olmak... İlimde elle tutulup, gözle görülemeyen ancak imanımız ve aklımız gereği varlığı inkâr edilemeyenler "be" harfi ile vücut giyerler. Tasavvufta kapı nerden açılırsa oradan girilir. İslam dininin temelinde gabya iman etmek esastır. Allah, melek, cin kavramları gibi... İla ahir... Muhiddin ibni Arabi Tasavvufi anlayış ile tevâcüd vecd ve vücud diye üç şeyden bahseder. Yani; Benim varlığım vücudumdandır der. Sahibini ağzından çıkan bu derin manalı söz, erbabının malûmü olmakla birlikte erbabı olmayan için izaha muhtaçtır.

İnsan idrâkle varlık basamaklarında ilerlemeye başlar. Hız.Ebubekir gibi bir kâmil halife ki ömrünü Hız. Peygamber (sav) ile geçirmiş bizlere haddimizi bilmemiz hususunda; "Bildığım bir şey varsa oda hiç bir şey bilmediğimdir. Sadece cehaletimi biliyorum." Zıtlar

âleminde söylenen bu söz sahibinin ne kadar bilgili olduğunu gösterir. Beyanı ile âlimlikle zalimlik arasındaki hudutları korunması gereken ince zarın önemini vurgulamaktadır. Tasavvuf erbapları had'lerini iyi bilirler Ki bu biliş dergâhların giriş kapısı üzerinde yazılı olan “Edeb Ya Huuu” ilahi beyanı ile her an Hakkın huzurunda olmayı gerektirir. **Huzurlu olmanın yolu da huzurda bulunmaktan geçer.**

Şura'nın kararına teslim olmak

Çünkü bilmek bilgi sahibine teslimiyatla olur. Teslimiyet karşısına konulan sorgulama mantığı Avrupa'nın Müslüman âleminin içine akıttığı zehirdir. Teslimiyat konusunun uzmanı olan “Şura” heyeti için geçerlidir.

Gerçek var olanlar ariflerdir. Arif abı hayat suyundan içip ölümsüzlüğü tatmıştır. Bedenleri ölür ama onlar ölmezler. Beden ruha ayak uyduramaz. Fıtraten ruha mukabil hareket alanı dar ve hızı hantaldır. Madde ruhu aşağı doğru çeker. Ruh yaradılış icabı aktif ve hayatidir. Onun için fizik ilminin kuralları kifayetsizdir. Uzaklık, ağırlık, soğuk- sıcak diye bir hududu engeli yoktur. Beden onu pasifleştirir. Bedeni ateş yakar, bıçak keser, su boğar ancak bunlar ruh karşısında etkisiz kalırlar.

Tasavvufi anlayışla zatında batın ve Hz. Rasululah'ın şahsında yarattıklarına zahir olan Allah ile irtibatı kuvvetli olan İbni Arabîler buyurmuşlar ki; “Hz. Muhammet Mustafa (sav) Hakkın dünyaya tebessümüdür”. ...Fıtraten insan ye etkileyendir ya da etkilenen. Mademki her beşeri münasebet durumunda ahlaken bir alış veriş içerisindeyiz o zaman Mevlana'ca bir ifade ile - kerim olanın eteğine yapışıp yükselere çıkmak- lazım.

Kamil insan. “Hz. Muhammed Mustafa (sav) ve onun sireti üzere hayat yaşayıp beşer sıfatından ruh sıfatına göç edip bağlılarının sevenlerinin müntesiplerinin gönüllerinde yaşayan, devrinin değil devirlerin insanı olan kutlu zatlar...

Ney sembolünde olduğu gibi insanı kâmil, varlıkta âlemi Allah (cc) meratip(mertebeler) üzere yaratmıştır. (... Semavati dibaka) yedi kat sema gibi.

Mertebeler...

Zahire göre varlıklar canlı ve cansız olmak üzere ikiye ayrılır. Tasavvuf ilmi cansız varlıklara Cemadat (madenler âlemi) adını verir. Tasavvufta her şey zi şuur (şuur sahibi), zi hayat (hayat sahibi), zi ruh (ruh sahibi)dir ve ruhu vardır. İçlerinde meratip vardır. Madenler âleminin kutbu ve ümmeti vardır. Yani cemaati vardır Her bir elemet, zi şuur olup, kedi içinde gizli bir potansiyel olarak imam maden olma özlemi vardır. Bu altın ayarı ile anlatılır altın öyle bir madendir ki kimyacıların ifadesi ile 22 ayarda dahi yüze yüz altın yoktur bir miktar bakır vardır. Toprak içinde dahi altın vardır. Simyacılar Önce Var olanı çözerler. Dolayısı ile önce var olan sonra çözülür. Sonra ortaya yeni bir şey konulur.

İnsanı kâmilde insanlık içinde altın mukabilindedir. Altın nasıl madenler âleminin imamı ise İnsanı Kamil de insanların imamıdır. İnsan-ı Kamil; Peygamberler ve veliler olmak üzere ikiye ayrılırlar. En büyük insanı kamil Hz. Muhammed Mustafa (sav) dır. Diğerleri de Hakikati Muhammedi yenin temsilleridir.

İrtibatta kalmak önemlidir.

İrtibatta kalmak önemlidir. Yani Hz. Muhammed ile irtibatlı olmak önemlidir. İslam medeniyetinde içtimai yapı, insanı kâmil öncülüğünde kurulur. O örnek alınır. Modeldir. Böylece Yukarıdaki ışık aşağı iner. Yani tenezzül eder. Faziletli topluluklardan tekâmül oluşur. Esas olan her zaman asli olandır. Yani insanı kâmil ölçülerinde yaşamaktır. İnsanı kâmil olmak kolay değildir. Kemalin göstergeleri vardır. Benim demekle olunmaz. İdeallerin olduğu yerde sahteler bahse konu olmazlar. Sahteler aslında hep hakikatin varlığının ispatıdır. Çünkü taklit her zaman aslını yaşatır. Bir şey alırken en iyisini istersiniz hemen sizi uyarırlar. Dikkat sahtesi vardır.

Peygamberlerle birlikte mütenebbilik çıkmıştır. Yani bunlar; Nebi olmadığı halde Nebilik taslayan sahtekârlardır. Müseyleme tül Kezzap gibi. Dikkate şayan kısmı peygamberlik olmazsa mütenebbilik olmaz. Durum böyle olsa da Aslı kendi görevi ile ilgilenir, sahtesini düşünmez, davasından vazgeçmez o tebliğine devam eder. Âlem insanı kâmil etrafında döner. Diğerleri de insanı kâmil ile irtibatlaşarak kaliteleşirler. Sahabelerin itibarı mensup oldukları peygamberle irtibatlarından kaynaklanır.

Prensip ve düsturlar çok önemlidir. Usulsüz vusul olmaz. Düsturlar bilinirse oradan da teferruata inilir. Hz. Mevlana'nın Pergel ifadesi bu konuda çok önemlidir. Biri şariat üzerinde sabit diğer ayakla yetmiş iki milleti dolaşırız. Bu dolaşımın birinci şartı sabit ayağın şariat üzerinde olmasıdır. Zira güç sabit olan ayaktan alınır. Onların sözlerini dinlemek ve dinledikten sonra hazmetmek lazım... Zira Allah Dostlarının sözleri sıradan söz değildir. İçinde tohum olduğundan dinleyenin samimisi tarafından kulağından kalbine iner kalbde veledi kalp oluşur. Kişiyi değiştirir, dönüştürür. Dinleyen samimi değilse bu kulaktan girer ve öbür kulaktan çıkar. Kuran'da "Semina ve etana" önce dinledik ve sonra itaat (eyvallah) ettik. Modern insan o kadar gereksiz şeyler işitirki. Ayıklaması bile zordur. İşitme perhizi olması lazım. Kendini aslını duyması lazımdır. O yüzden sessizliğin sesi vardır buna inziva, uzlet denir. Men arefe nefsehu fekad arefe rabbehu....

Âlemde konuşan var ancak o sesi duymak evvel emirde Akıllı Maad sahibi olmaya vabestadır. Akıllı maişetten kurtarıp irfan sahibi olmakla mümkündür. Ayrıca nefsin konuşmalarından tutunda nefsiyle konuşanların gürültülerden kendimizi uzaklaştırmamak akıl yolu ile ruhumuza ulaştırılacak sesler duyulmaz. O ses duyulması için can kulağı açılmalı diğer seslerden kaçılmalı. Tasavvuf ve sufilikle İslam dinini anlamak için Eğitim sistemi programı lazımdır. İslam tasavvufu Hz. Muhammed'in getirdiği kuranı geline benzetir. Gelin kendini sunacağı güveyiden yüzgörümlüğü ister. Yoksa özel sırlarını hep kendine saklar. Kur'an'ı Kerime gerektiği hürmeti gösteren arifler O'nun la dost olur öğrendiklerini işler ve rafine edilerek taa insan kalbine indirirler.

Tasavvuf ferdi tekâmüldür.

Gönül sahibi insanın olduğu her yerde kıyamete kadar tasavvuf var olacaktır. İslam'ın özü olan tasavvuf kaymak tabakasıdır. İnsanı kırk yaşında kemal yaşına ermiş kabul eder. Yani ahlak ve olgunluk yaşına erince bir yaş denir. Ahlak ve olgunluk yaşının yanında hüviyet yaşı kıymet kesbetmez. Olgunluk yaşı mutlulukla dolu an halkalarının yekûnudur.

Tasavvuf ferdi tekâmüldür. Bu tekâmül üzere fertlerin oluşturduğu cemiyetleri doğru yola yönlendirmişlerdir. Akıl mutlu olmaya yetmez. Nice akıllı insanlar suç işlerler. Akıllı baskı altına alan bir güç vardır. Akla muhalefet eder ve hep yasak şeyleri ister. Yasaklar arzu doğurur. Nefsi keşfedip onunla mücadeleyle öğreten ilim tasavvuftur.

Efendimiz (sav): “cihadın en faziletlisi nefsi terbiye etmek için yapılan cihattır.” buyururlar

Herkesin bir yolu (tarikât) vardır. Hak’kın nurlu Muhammedi yolu olduğu gibi Şeytanında bir yolu vardır. Yani bu âlemde yolsuzluk (boşluk) yoktur.

Dinin marifetine ve hakikatine erenler dinin ve var oluşun sırrına erenlerdir. Eşyanın hakikatini anlayanlar bunlardır. Tevazuunun ardında kuvvetli bir özgüven olmalı. Yoksa içinizi karanlıklar kasvet kaplar. Tasavvuf ehlinin tevazusu içinde neşe ve ışık vardır. Zira onlar gönül dilini bilirler. Hz. Mevlana’nın ifadesi ile Aynı dili konuşanlar değil aynı gönlü paylaşanlar ancak anlaşır. Zenci ile Çinli arasında ki ten farkını gönül birliği ortadan kaldırır.

Elmastaki özgüven yıkılıp yok edilip çektiğı acıdan sonra olmuştur. İnsanlık elmasa sahip olmak için çok paralar verir. Başlardaki taçlara konulur. Hiç karbonla elmas bir olur mu?

15.02.2008

Abdülbaki ÇINAR